

La perversa Caputxeta

Rosa-Maria Colom

Propostes didàctiques

Elaborades per
Josep Millo

L A P E R V E R S A C A P U T X E T A

D E S C R I P C I Ó

Autora: *Rosa-Maria Colom*

Il·lustracions: *Mabel Piérola*

Edicions Bromera / Alzira, 2003

Col·lecció: «L'ELEFANT», núm. 6

Format: 13 × 20,5 cm, 112 pàgs.

Enquadració en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. La recuperació d'un conegut conte tradicional i la desmitificació de la protagonista donen a l'autora l'oportunitat d'explorar camins nous en l'imaginari col·lectiu. D'altra banda, gràcies a l'adequació del lèxic i del llenguatge emprats, els xiquets i les xiquetes amb un cert hàbit lector en podran fer una lectura autònoma.

RESUM ARGUMENTAL

Una família de llops viu al zoològic des de fa molt de temps. Un dia reben una carta de l'avi, que viu tot sol i lliure al bosc, en què els demana que el visiten perquè creu que es troba prop de la mort. Però les lleis del zoo són molt estrictes: només un podrà fer el viatge. Després de moltes cavil·lacions, els pares decideixen que siga Boris, el llobatós més jove, qui vaja a visitar-lo. Abans de partir, però, rep tota classe d'advertències sobre els perills que l'esperen a fora, i sobretot l'alerten sobre una dona mentidera que, quan era xiqueta, va llançar un munt d'infàmies fins a convèncer

tothom que el llop Michel, l'avi de Boris, se les havia menjades a ella i a la seua àvia.

Quan es troba de camí a ca l'avi, Boris coneix l'autèntica Caputxeta, que dirigeix un negoci molt rendible –un parc temàtic amb el seu nom com a reclam– i el llobató li confessa el motiu del viatge. La Caputxeta, que no havia oblidat l'incident del bosc, desvia el llobató per una drecera falsa i, decidida a venjar-se, marxa veloç, proveïda de menjars enverinats, cap a on es troba amagat el llop.

Després de tants anys, els dos contrincants es reconeixen. El llop sembla haver reviscolat, i la Caputxeta li mostra les ganes de venjança, però ell comença a adular-la i a dedicar-li belles paraules fins que aconsegueix tranquil·litzar-la. Finalment, l'espavilat llop accepta un dels aliments enverinats de la Caputxeta i fa com si morira. Trasbalsada pel que acaba de fer, la Caputxeta, penedida, s'acosta al llop, s'hi acosta, s'hi acosta tant que... se la menja. Poc després, arriba Boris que, un tant perplex, celebra la inesperada recuperació del seu avi.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

En aquest món en què vivim, res no sembla el que pareix, o tot és del color del cristall amb què ho mirem. L'autora ens proposa una història que és l'antihistòria del clàssic conte *La Caputxeta Vermella*. En el cas que ens ocupa, es tracta d'una narració que és una mena de joc, una proposta lúdica i irònica que atrapa l'interés del lector a mesura que s'adona del que està llegint. Serà aleshores quan es formularà la gran pregunta: fins a quin punt el conte de Perrault conta la vertadera història del que va passar al bosc aquell dia? Qui no dirà que tot va ser una trama ordida per una Caputxeta no tan càndida com ens la volen presentar?

El llibre suscitarà l'interés dels lectors perquè, al temps que lligem i construeixen la narració, estan fent un exercici paral·lel de representació mental del conte clàssic i, al seu torn, una actualització. En arribar al desenllaç, potser sorprendrà la fi de la història però, ben pensat, és coherent i no es desdium del joc a què hem jugat des de l'inici del conte. Com si el llop, ens diguera a cau d'orella: «La paciència i la tolerància tenen un límit, no?».

A part de l'interés de l'obra en si mateixa i dels comentaris que suscitarà, creiem que també es pot derivar de la seua lectura el tractament de temes com:

- La curiositat pels contes tradicionals i populars.
- L'afició per recollir i escriure contes o rondalles populars del nostre entorn que no es troben escrits.
- La realitat i la fantasia d'alguns relats.
- Els rols de «bons» i «dolents» en els contes. Protagonista-antagonista.
- Les relacions entre els membres d'una família.
- Els costums d'alguns animals.
- La ironia i el sentit de l'humor per a interpretar contes.
- La importància de seguir alguna estratègia per a aconseguir una finalitat.

L'AUTORA

Rosa-Maria Colom i Bernat (Sóller, Mallorca) va estudiar Magisteri a la Universitat de les Illes Balears i fins ara ha dedicat la seua obra, bàsicament, als més joves. L'any 1991 va guanyar el premi Guillem Cifre de Colonya amb *El mandarí i jo*. També és autora d'altres títols com *La màgia de Mercúria*, *Mans de lluna* (Premi Ciutat d'Eivissa, 1994), *Ales de papallona* (Premi Empar de Lanuza, 1995), *La rondalla del tramvia*, *La Saldrana* (Premi

25 d'Abril), *Ulls de fum* (finalista del Premi Josep-Maria Folch i Torres, 1995), *El bosc de l'avi* i *La dama blanca i altres rondalles* (Premi Lola Anglada, 1995, i finalista del premi Nacional de Literatura). L'any 2002 va guanyar per segona vegada el premi Guillem Cifre de Colonya amb *L'escola secreta de madame Dudú*. A Edicions Bromera ha publicat, a més de *La perversa Caputxeta*, *Divendres 13 i altres històries inquietants*, recull de contes que va ser finalista del Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre.

LA IL·LUSTRADORA

Mabel Piérola (Madrid, 1953) és graduada en belles arts per les universitats de Madrid i Barcelona, i exerceix com a professora d'arts plàstiques en aquesta última, tasca que combina amb la il·lustració de contes infantils i la narració d'històries. Guanyà el premi UNICEF el 1990 i quedà finalista de l'Apel·les Mestres el 1988 i el 1989. Ha exposat les seues obres a Catalunya, als Estats Units i a França, i ha col·laborat amb diverses editorials. A Edicions Bromera ha il·lustrat *La casa dels peluixos*, i *Divendres 13 i altres històries inquietants*, a més de *La perversa Caputxeta*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La lectura, en el sentit més ampli, és l'activitat intel·lectual més completa de les que du a terme un xiquet dins i fora de l'aula. Per a un escolar d'aquestes edats, desxifrar el codi és alguna cosa més que un acte mecànic, i passa a convertir-se en un instrument que li permet una autonomia progressiva. Però sent això important, cal no oblidar que la lectura d'un llibre ofereix al xiquet l'oportunitat d'ampliar el propi imaginari, comprovar com són les coses

més enllà del seu món immediat i, en aquest cas, sorprendre's per conèixer una versió diferent a l'oficial d'un conte considerat imprescindible.

Per altra banda, és ben sabut que llegir brinda, a més, la possibilitat d'interactuar amb els personatges, traslladar-se per l'espai i el temps, emocionar-se, opinar, divertir-se... tant individualment com col·lectivament. La lectura d'un llibre és un viatge que té un principi i un final. Durant el temps que dura el recorregut, és molt probable que en la ment del lector es formulen preguntes que pot contestar el llibre mateix, però també és cert que n'apareixen d'altres que sobrepassen l'àmbit de la lectura per a endinsar-se en qüestions tan transcendents com la vida, l'amistat, la família, etc.

A més de la realització de les propostes didàctiques que apareixen en les pàgines següents, fóra convenient contemplar la lectura d'un llibre dins d'una programació o pla lector, i no com un fet aïllat. La importància de l'activitat lectora i la seua repercussió posterior haurien de fer-nos reflexionar sobre aquest punt. Superat el costum de considerar la lectura un deure per a substituir-la pel concepte de plaer, es fa necessària la seua integració dins del procés formatiu i educatiu de l'alumnat. I per a facilitar-ho, proposem:

- Dissenyar un pla lector amb la participació dels alumnes, sempre que això siga possible.
- Crear progressivament una biblioteca d'aula i gestionar-la col·lectivament.
- Crear una secció de llibres recomanats, així com de breus comentaris sobre lectures realitzades.
- Visitar periòdicament llibreries i la biblioteca municipal.
- Celebrar sessions de llibrefòrum i representacions teatrals d'algun capítol o d'alguna de les històries si, com en el cas d'aquest llibre, es tracta d'un recull.
- Concertar la visita d'escriptors, il·lustradors, contacontes, etc.

- Celebrar concursos i festes amb algun llibre com a tema central.
- Transmetre als pares la importància dels llibres i de la lectura.

A més de les iniciatives anteriors de caràcter general, sobre aquesta obra podríem proposar les següents:

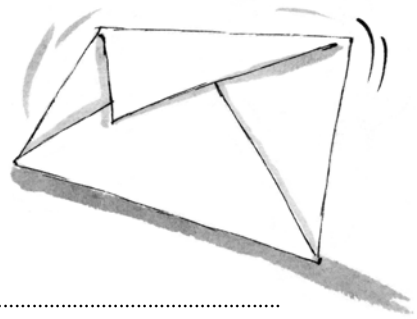
- Fer un col·loqui sobre el tema dels contes: Qui ens contava contes de menuts? Quan? Quins contes ens contaven?
- Recordar títols dels contes tradicionals i comentar-ne els personatges i l'argument.
- Canviar el rol dels protagonistes d'alguns contes: realment, era la Blancaneu víctima de l'enveja de la seua madrastra? Va ser casual la pèrdua de la sabata de la Cendrellosa?
- Recordar històries o experiències viscudes pels alumnes que es podrien considerar fragments d'un conte.
- Discutir si les il·lustracions que porten aquests contes s'assemblen a les de les pel·lícules de Disney, i dir quines els agraden més.
- Avançar hipòtesis, abans de la lectura i durant aquesta, sobre els camins que deu haver triat l'autora per a desenvolupar la narració.
- Imaginar l'aparició d'altres personatges i la repercussió que tindrien en el relat, concretament, en el nucli i el desenllaç.
- Llegir col·lectivament l'obra i fer-ne una dramatització.
- Il·lustrar un passatge o moment de la novel·la que no aparega il·lustrat i que els resulte especialment interessant.
- Dibuixar un còmic amb les seqüències més importants del relat. Poden repartir-se la tasca i fer una exposició col·lectiva.

Finalment, només falta recordar que les activitats que trobareu a continuació són propostes per a ser aplicades en cas d'un ús escolar i col·lectiu del llibre i insistir en el seu caràcter optatiu i discrecional, ja que poden ser seleccionades en funció de les necessitats o preferències del professorat.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

IL·LUSTRADORA:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Quin creus que és el personatge principal d'aquesta obra? Justifica la resposta.

.....
.....

2. Escriu el nom d'altres personatges que, en la teua opinió, també resulten importants.

.....
.....

3. Quin personatge t'agradaria ser si hagueres de representar el conte? Explica per què.

.....
.....
.....

4. Quin és el moment o passatge de la història que més t'ha agradat? Conta'l amb les teues paraules.

.....
.....
.....
.....

5. En un full, fes un dibuix que il·lustre el passatge que has contat en l'exercici anterior.

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. L'argument de *La perversa Caputxeta* està basat en un altre conte. Anota ací el títol del conte original i un resum molt breu de la història.

.....

.....

.....

.....

2. Et sembla normal que una família de llops visca en un zoo? Explica la resposta.

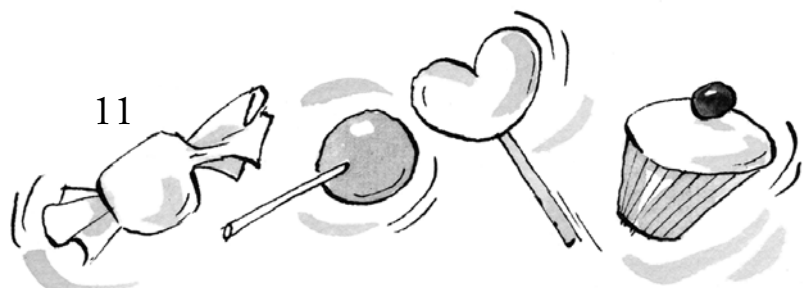
.....

.....

.....

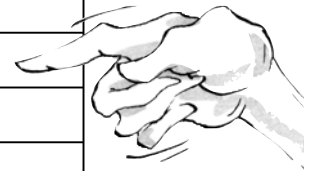
3. Els Grandbouche decideixen viure a El Cocodril Blau per una sèrie de raons. Anota en la graella els avantatges i els inconvenients per als llops de viure en un zoo o al bosc.

AVANTATGES	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
INCONVENIENTS	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

4. Després de llargues converses, és el jove Boris qui visitarà l'avi, que es troba molt malalt. Anota en la graella les raons per les quals no poden anar-hi alguns dels altres llops.

PERSONATGE	NO HI POT ANAR PERQUÈ...
La tieta	
El pare	
L'hereu	
El segon fill	
El tercer fill	
El quart fill	
El cinqué fill	
El sisé fill	
El seté fill	
El vuité fill	

5. Escriu davant de cada explicació el nom de l'objecte que Boris portava a la motxilla.

.....: Imatge sobre paper que representa un territori.

.....: Instrument per a mesurar el temps.

.....: Recipient per a portar aigua durant una excursió.

.....: Objecte tallant, amb una fulla d'acer i un mànec.

.....: Objecte amb una agulla imantada, útil per a orientar-se.

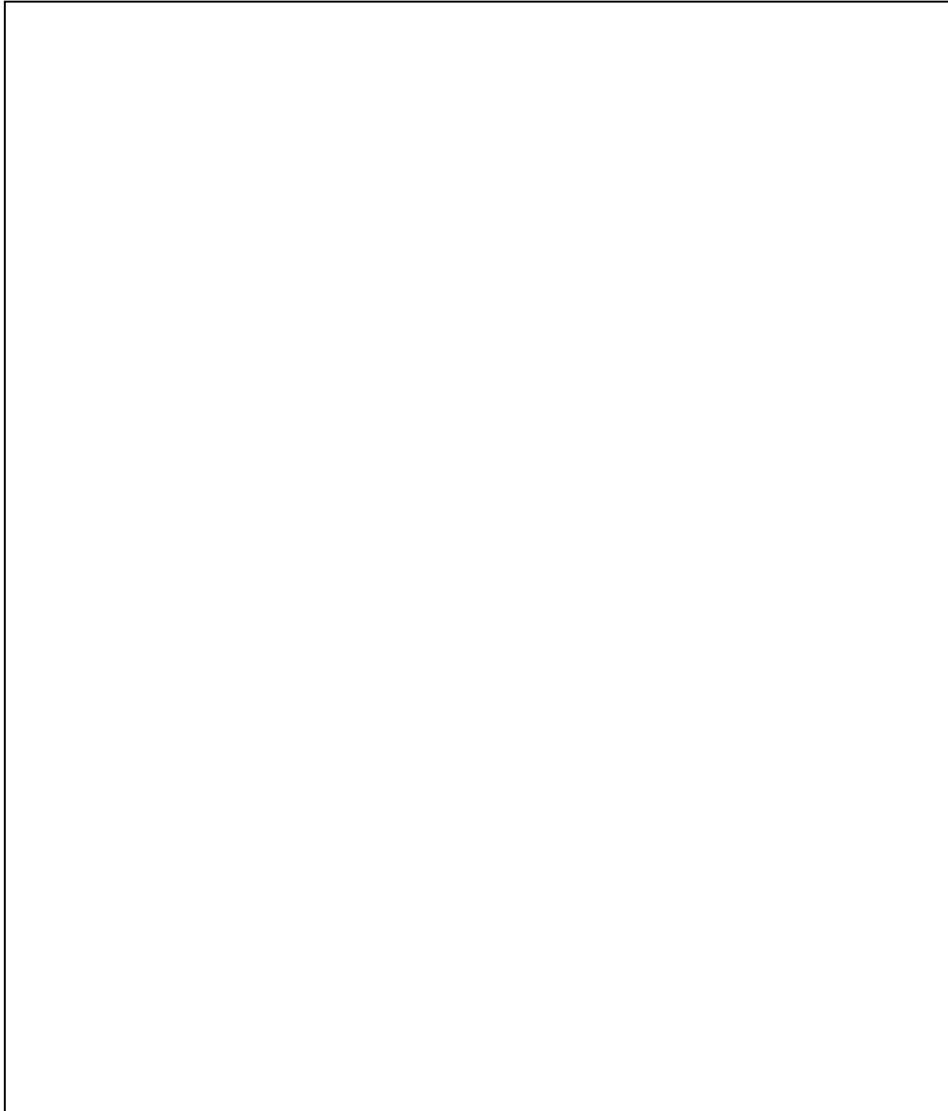
6. Escriu els llocs on s'esdevenen els següents fets de la novel·la:

FET	LLOC
Una família de llops viu en una petita ciutat.
L'avi es troba malalt i viu tot sol.
Els acompanyants deixen Boris perquè continue el viatge.
Boris coneix la Caputxeta.
La Caputxeta prepara el menjar enverinat.

7. Els animals formen part de la natura, però als zoològics viuen en captivitat. Proposa al teu professor o professora que feu un debat sobre si sou partidaris d'aquest tipus d'instal·lacions o no. Què penses que dirien els animals si pogueren parlar? Anota ací les conclusions.

ANIMALS: LLIURES O CAPTIUS?	
Raons en favor de l'existència dels zoos	Raons en contra de l'existència dels zoos
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Al capítol IV apareix la descripció de la disfressa de Boris per anar a veure l'avi. Fixa't en els elements que la formen i intenta dibuixar el llobató.

9. Al parc temàtic de la Caputxeta hi ha un fum d'atraccions. En quines t'agradaria muntar? Explica per què.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Els personatges i el desenllaç d'aquesta novel·la són ben diferents dels de la història original. Explica finals possibles per a cada una de les narracions següents si...

La Cendrellosa haguera sigut una jove dolenta:

.....
.....
.....
.....

Els nanets no hagueren acollit la Blancaneu a la seua caseta:

.....
.....
.....
.....

Cap xiquet no li haguera dit a l'emperador que no portava vestit:

.....
.....
.....
.....

11. Els llops són, juntament amb la Caputxeta, els protagonistes d'aquesta història. Escriu el nom d'altres històries en les quals els llops també apareguen com a personatges (principals o secundaris).

.....
.....

12. Escriu el nom dels personatges que protagonitzen aquests fets en l'obra.

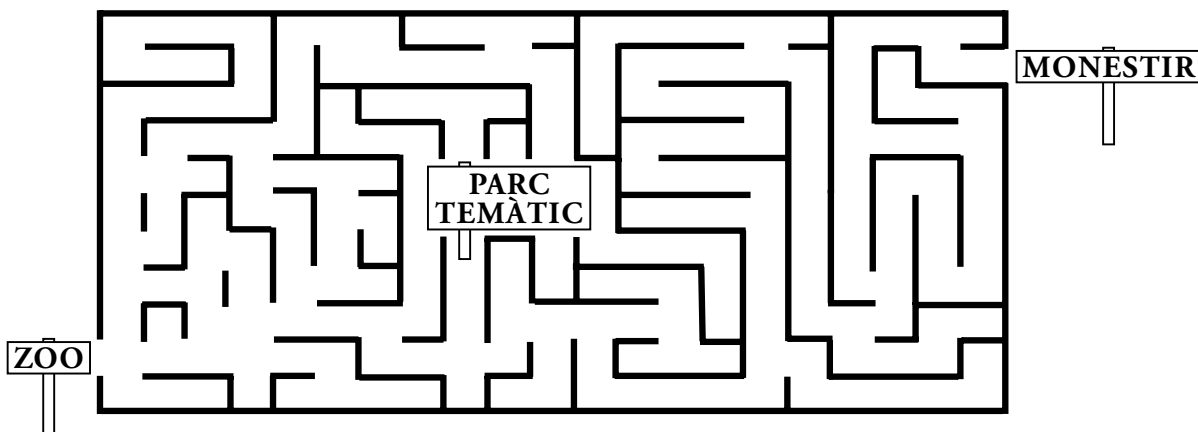
PERSONATGE	FET
.....	Va portar un missatge per a la família de llops.
.....	Va acceptar la família de llops al zoològic.
.....	Decideix viure tot sol i enviar la família lluny del bosc.
.....	Va a veure l'avi en representació de la família de llops.
.....	És viuda i adverteix Boris dels perills del viatge.
.....	Coneix Boris al parc d'atraccions.

13. Inventa dos possibles títols que anirien bé a aquesta novel·la. Després, llegiu tots el que heu escrit i trieu el que us sembla més encertat.

Títol 1:

Títol 2:

14. Quin camí seguirà Boris per tal d'arribar a l'avi Michel sense haver de passar pel parc de la Caputxeta?

Propostes didàctiques referides al llibre
La perversa Caputxeta (ISBN: 84-7660-808-X)

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Josep Millo Vallés, 2004
Dibuixos de Mabel Piérola